

CRÍTICA LITERÀRIA

MÍRIAM DíEZ BOSCH

Directora Observatori Blanquerna de Comunicació, Religió i Cultura

Un petit gran assaig contemporani

JORDI PIGEM*Pandèmia i postveritat*
Fragmenta, 2021, 144 pàg.

Res no és innocent en la tria de la portada d'un llibre. I els professionals de Fragmenta han sabut copsar esplèndidament el missatge del filòsof Jordi Pigem en una imatge que il·lustra el seu *Pandèmia i postveritat*. La vida, la consciència i la Quarta Revolució Industrial. L'avinguda Diagonal, en la seva part alta, amb unes vies amples però buides, semàfors que ens limiten per a la nostra seguretat, un hospital enorme a un costat, les torres de "la Caixa" i el seu gran conglomerat financer a l'altre. I no ho veiem però també hi ha amagat a mà dreta un gran centre comercial, un edifici dedicat a la seguretat nacional i altres símbols de la nostra civilització. La pandèmia, aquesta gran lupa que tot ho ha engrandit, no ha fet més que plantar-nos la realitat de cares. No hem pogut fer el que solíem fer. Ens hem hagut d'enfrontar a mil pors. Hem vist com la tecnologia que teòricament ens facilita la vida ens té controlats. Ens hem vist perduts i perdedors. I, amb tot, hem sabut buscar esclatxes i intuir cap on es genera l'esperança. El filòsof Jordi Pigem ressegueix, amb coneixement holístic però no pedant, el que ens queda d'aquesta civilització robotitzada i penetrantment digital. Ens en mostra les fragilitats, ens n'exposa els dimonis, ens en mostra també les bondats. Tot i ser un llibre més arreglat amb les distopies inquietants d'Orwell, Huxley o Postman, també hi traspua sempre aquella serena esperança que veu en la humanitat una potència desarmant davant les màquines. Hi ha una secció en el volum (de 144 pàgines que es llegeixen molt bé i que estan dividides en seccions que tenen sentit per si soles) dedicada a la postveritat, a les notícies falses, i també moltes referències a com aquesta societat en què vivim ens atrofia algunes emocions i capacitats i en desenvolupa d'altres que no sempre són el paradigma del progrés i el benestar. Pigem, en aquest assaig de lucidesa que ens regala, observa sense pontificar, i desgrana elements que van de la tecnologia a la ciència passant per la música, la literatura, l'art o la comunicació. Un petit gran assaig contemporani que ens fa anar dient «i tant», «ja, és que és així», però també ens arrenca un «com?», «però això és possible?». Ni ens reafirma en seguretats ni ens deixa indiferents. Un bon llibre, per tant.

RAUXA

Amics que no ho són (I)

L'extremisme islàmic és un problema greu i d'abast global. Es tracta d'un fenomen complex, en què l'essència religiosa pròpiament dita es barreja de manera indestruïble amb qüestions polítiques, culturals i econòmiques. Pot ser considerada una ideologia literalment reaccionària, perquè neix com a resposta frontal al triomf del model cultural d'Occident, com va quedar ben clar amb la Revolució iraniana del 1979, primer gran èxit polític de l'islamisme. Ell mateix es presenta com un retorn a la puresa de l'origen, a l'islam més tradicional, però en fer de l'enemic occidental el seu motiu d'existir i en haver esdevingut un dels actors del joc de forces del tauler internacional, en realitat participa de ple d'aquest món modern que tant pretén combatre. Seria ingenu menystenir o rebair el perill d'aquesta ideologia, sobretot quan se serveix de la violència indiscriminada per aconseguir els seus objectius. El diàleg és sempre el camí ideal i preferible, però perd tota eficàcia si una de les parts ni tan sols es planteja escoltar. L'Església té clar que el fanatisme islàmic és una amenaça real, sobretot per a les comunitats cristianes en països de majoria musulmana, com passa al Pròxim Orient; ara bé, alhora és prou honesta per no incloure tots els creients musulmans dins del sac del fonamentalisme. Aquesta distinció és important si volem ser justos, i si no volem caure en el parany de creure que qualsevol moviment o força contrària a la religió islàmica es converteix automàticament en aliada de l'Església; sobretot si allò que mou aquesta oposició és la rancúnia, encara que aquest sentiment sigui ben comprensible. La premissa segons la qual l'enemic del nostre enemic ha de ser amic nostre és falsa i perillosa.

EDUARD BRUFAU